

**УНИВЕРЗИТЕТ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ МУЗИЧКЕ УМЕТНОСТИ
ПОЛИИНСТРУМЕНТАЛНА КАТЕДРА**

Докторске академске уметничке студије

Александар Хаци-Ђорђевић

**ПРОМЕНЕ У КОНСТРУКЦИЈАМА КЛАСИЧНЕ ГИТАРЕ
И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА ИНТЕРПРЕТАЦИЈУ СТИЛСКИ
РАЗЛИЧИТЕ ЛИТЕРАТУРЕ ЗА ГИТАРУ**

Ментор, редовни професор Вера Огризовић

Београд, 2015.

ЗАХВАЛНОСТ

Настанак овог рада не би био могућ без личне и професионалне подршке породице, пријатеља и колега.

Пре свега желим да се захвалим ментору, Вери Огризовић, редовном професору ФМУ, која је подршком, а потом и професионалним саветима помогла да се оствари рад овог обима. Захваљујем се на подршци, саветима и инструкцијама и Срђану Тошићу, редовном професору ФМУ, као и Дарку Карајићу, доценту на ФМУ. На драгоценим смерницама и упутствима, захвалан сам редовном професору ФМУ Мирјани Веселиновић Хофман.

Захвалност иде и градитељима гитара Милану Сабљићу, Браниславу Марковићу, Зорану Кувачу, Мићи Грковићу, Лазару Богосављевићу, као и колегама гитаристима Игору Ивићу, Петру Јанковићу, Едуарду Исаку, Милани Бенедек, Огњену Грчку и Жарку Игњатовићу, који су ми омогућили приступ инструментима и литератури и са којима сам учествовао у расправама и експериментима везаним за проблематику овог рада. Захвалан сам и колеги из Загреба Хрвоју Гргићу који ми је омогућио приступ његовој колекцији историјских и модерних гитара.

Посебна захвалност иде мојој породици, Александри, Тамари и Ирени, на подршци и стручној помоћи у току настанка рада. За стрпљење и подршку захваљујем својим родитељима Дивни и Душку.

АПСТРАКТ

Теоријски део докторског уметничког пројекта испитује природу везе између конструкција одређених модела гитара, њихових звучних карактеристика и савремене интерпретативне праксе, која обухвата извођење литературе различитих епоха.

Рад нас упознаје са конструктивним елементима гитаре и њиховим утицајем на звук инструмента. У наставку се бави тонским потребама код извођења музике различитих епоха и стилова. Одељак о развоју конструкције гитаре у деветнаестом веку почиње од момента када се створе услови да она постане солистички инструмент и наставља са развојем конструкције у другој половини деветнаестог века, са настанком њене садашње форме.

Развој конструкције гитаре у двадесетом веку приказан је у анализи модела који су дефинисали модерну концертну гитару и повезан је са појавом уметника, као и са развојем интерпретативних потреба, у садашњем времену.

У поглављу које представља ауторов приступ практичном делу докторског уметничког пројекта, појашњавају се тонске потребе композиција из програма реситала и препоручује начин реализације на једном од приказаних модела гитаре.

У закључку, аутор указује на одређене пожељне конструктивне карактеристике које ће омогућити да добијени звук оствари везу са музиком различитих стилских периода, у исто време препоручујући смер, како у градитељству, тако и у даљим истраживањима.

САДРЖАЈ

Захвалност	<i>iii</i>
Апстракт.	<i>iv</i>
Садржај	<i>v</i>

УВОД	1
----------------	---

Поглавље:

I ЕЛЕМЕНТИ КОНСТРУКЦИЈЕ ГИТАРЕ И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА ЗВУК

ИНСТРУМЕНТА	6
1.1. Жице	7
1.2. Врат	8
1.3. Горња плоча	9
1.3.1. Лепезасте летвице	9
1.3.2. Попречне греде	11
1.3.3. Звучни отвор	12
1.4. Странице	12
1.5. Доња плоча	13
1.6. Везивни елементи	13
1.7. Кобилица	14
1.8. Лепак	15
1.9. Лак	15

II ИНТЕРПРЕТАТИВНЕ ПРЕТПОСТАВКЕ У ВЕЗИ СА КВАЛИТЕТОМ

ТОНА МОДЕРНИХ КОНЦЕРТНИХ ГИТАРА	17
2.1. Стара музика	18
2.2. Класичан и раноромантичан период	20
2.3. Музика друге половине XIX века у Шпанији и музика XX века са елементима фолклора Шпаније и Латинске Америке	22
2.4. Музика за класичну гитару савременог језика	26

III РАЗВОЈ КОНСТРУКЦИЈЕ ГИТАРЕ У XIX ВЕКУ	30
3.1. Конструкција гитара у првој половини XIX века	30
3.2. Конструкција гитара у другој половини XIX века – Антонио Торес	33
IV КОНСТРУКЦИЈА ГИТАРА У XX ВЕКУ И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА ИНТЕРПРЕТАЦИЈУ НАЈПОЗНАТИЈИХ ИЗВОЂАЧА	39
4.1. Настанак гитара Хермана Хаузера у шпанском стилу	39
4.1.1. Разлика у конструкцији гитара Хермана Хаузера и Антонија Тореса и њихова манифестација у звуку инструмента	40
4.1.2. Утицај гитаре Хермана Хаузера на интерпретацију Андреса Сеговије	41
4.1.3. Џулијан Брим и гитаре Хермана Хаузера	45
4.2. Гитаре Хозеа Рамиреза III и њихов утицај	47
4.2.1. Конструкција гитаре Хозеа Рамиреза у односу на гитаре Хаузера и Тореса	48
4.3. Гитаре Игњација Флете	51
4.3.1. Разлике у конструкцији и склапању инструмента у односу на Антонија Тореса	51
4.3.2. Интерпретација Џона Вилијамса на гитари Игњација Флете	53
4.4. Гитаре Робера Бушеа и Антонија Марина Монтера	55
4.4.1. Интерпретација Џулијана Брима на гитари Робера Бушеа	57
V ИНТЕРПРЕТАЦИЈА ПРОГРАМА УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА НА ГИТАРИ АНТОНИЈА МАРИНА	61
5.1. <i>Silvius Leopold Weiss: Passacaglia</i>	62
5.2. <i>Fernando Sor: Fantaisie Elégiaque</i>	64
5.3. <i>Johann Caspar Mertz: An Malvina, Unruhe, Romanze.</i>	66
5.4. <i>Mario Castelnuovo Tedesco: Capriccio Diabolico</i> (<i>Omaggio a Paganini</i>) on.85a	68
5.5. <i>Federico Moreno Torroba: Suite Castellana.</i>	70
5.6. <i>Leo Brouwer: Elogio de la Danza.</i>	72
5.7. <i>Isaac Albeniz: Cordoba.</i>	73
5.8. <i>Manuel Maria Ponce: Sonatina Meridional</i>	76
ЗАКЉУЧАК	78

ТАБЕЛЕ	80
Дужина тела гитаре	80
Ширина главног вибрирајућег дела горње плоче	83
Дужина и ширина кобилице	85
Извори података за табеле	86
СПИСАК НОТНИХ ПРИМЕРА	87
РЕЧНИК МАЊЕ ПОЗНАТИХ ПОЈМОВА И ИЗРАЗА	88
ЛИТЕРАТУРА	90
ДИСКОГРАФИЈА	93